

DÚHA

Sociálny časopis pre nevidiacich a slabozrakých občanov

Izák žehná Jákovovi (Govert Flinck, 1638)

Zdroj: cs.wikipedia.org

Tentokrát sa ponoríme do čítania biblických textov, pretože sme boli zvedaví, ako sú v nich vykreslení ľudia so zdravotným postihnutím. Prenesieme sa aj do dôb Rímskej ríše, pretože historici zo Slovenského národného múzea pripravili a tlačiarne a grafici z levočskej knižnice vydali reprezentatívnu publikáciu pre nevidiacich a slabozrakých. Do súčasnosti nás vráti haptická mapa Dolného Kubína či háčkovanie Vnímajkovia a Ksichtíkovia, ktorí deti učia, že inklúzia nie je ilúzia. Budúcnosť nám načrtnú informácie o Bielej pastelke, grantoch ÚNSS, detskom letnom tábore či jednotných európskych preukazoch pre ľudí s postihnutím. Je sa na čo tešiť! 😊

2/2024 • ročník XXIV.

Dátum vydania: 25. 4. 2024

Cena: 0 €

Obsah

Úvodník	3
Spravodajstvo	6
Jednotné európske preukazy pre ľudí so zdravotným postihnutím	6
Na východe sa opäť chystá denný detský letný tábor	9
Popustite uzdu fantázii a využite grant ÚNSS	10
Zaujalo nás	12
Slepí vidia, chromí chodia, malomocní sa čistia, hluchí počujú, mŕtvi vstávajú a chudobným sa zvestuje evanjelium	12
Dobrá rada nad zlato	20
Vnímajkovia ukazujú, že inklúzia nie je ilúzia	20
O nás, pre nás	29
Aj bez zmyslu to má zmysel	29
Náš hosť	32
ÚNSS architektom a projektantom	32
Vstaň a chod'	38
Rimania na dotyk	38

Úvodník

Milí čitatelia,

fascinujú vás potoky, rieky, moria a oceány? Ich hrdý pokoj a driemajúca sila? Prekvapuje vás, kam všade človek zájde „len“ s nulami a jednotkami? Radi sa osamote túlate starými uličkami a zhovárate sa s duchmi miest? Vyberte sa do mesta, kde nájdete seberovných! Ľudí, ktorí sa nechali unášať vlnkami a vlnami svetových vôd a z darov ich hlbín polievajú Lipu sútokov sveta, rastúcu pred budovou mestského úradu. Pridajte sa k tým, ktorí zisťujú čas pomocou binárnych hodín, visiacich na námestí. Vykročte za tými, ktorí majú pochopenie pre tulákov a s úsmevom a prianím šťastnej cesty vám do rúk vložia farebne výraznú, ale hlavne reliéfnu mapu. Všetky cesty vedú do Kubína. Do Dolného Kubína.

Mapa užšieho centra Dolného Kubína je vyhotovená v mierke 1:12 500 a vytlačaná v kombinácii vizuálnej a hmatovej vrstvy.

Zdroj: MB

„S nápadom mať mesto doslova na dlani prišiel náš pán primátor Ján Prílepok koncom minulého roka. Medzi klasickými leteckými a historickými mapami objavil na portáli mapy.cz aj tieto haptické, vyplnili sme on-line formulár a pustili sa do konzultácií s Petrom Červenkom zo Střediska Teiresiás Masarykovej univerzity v Brne,“ prezrádza PR manažér Dolného Kubína Martin Buzna.

Na mestskom úrade, v múzeu i v galérii, knižnici, dolnokubínskych športoviskách, v reštauráciách i v ubytovacích zariadeniach sa preto od marca tohto roku môžete pred výletom za atrakciami vyzbrojiť A trojkou brailového papiera, vďaka ktorej si môžete slobodne vykračovať užším centrom mesta. Vybrať sa môžete jasnožltými ulicami, ktoré sú v osi označené tromi písmenami v braili, vychádzajúcimi z názvu ulice (tvorcovia dali pozor, aby sa skratky v zobrazenom území neopakovali), plné názvy ulíc sú uvedené na boku. Červenou je vyznačený mestský úrad, celoročne otvorená Oravská galéria, unikátny drevený, šindľom krytý Kolonádový most nad riekou Orava, dolnokubínske športoviská a ihriská sa na mape zelenejú. Tento papierový sprievodca vám ukáže ale aj to, kde sa nachádzajú cesty, smerové šípky vás navedú k autobusovej a železničnej stanici či k dolnokubínskej nemocnici.

„Už prvé odozvy sú veľmi pozitívne, a to nielen zo strany nevidiacich a slabozrakých, pretože mapa zaujala aj širokú verejnosť. K prvému výtlačku sa nám napríklad vyjadril aj Dolnokubínčan a úspešný parašportovec Marek Kubačka, ktorý vyzdvihol predovšetkým to, že obsahuje popisy v Braillovom písme. Park, námestie či akékoľvek iné miesto, ktoré je popri farbách vyznačené aj v reliéfe, je pomenované,“ pokračuje Martin Buzna. „Z čoho sme ale mali mimoriadnu radosť, bola požiadavka od jednej pani učiteľky zo ZŠ s MŠ Koškovce, aby sme jej jeden exemplár tejto mapy poslali. Dúfam, že počet záujemcov a nadšencov bude rásť a že sa nevidiaci a slabozrakí budú na samostatných pochôdkach v našom meste cítiť príjemne a bezpečne.“

Marek Kubačka sa s mapou v ruke prešiel po námestí

Zdroj: MB

Čo dodať? Užívajte si jarné dni a objavujte to, čo sa pred vami dosiaľ ukrývalo. Aha! A tých binárnych hodín sa báť nemusíte! Dolnokubínski radní páni sú realisti, návod, ako si čas vypočítať, nájdete na tabuľke priamo pod hodinami. Ale keby dačo..., keď spočítate zelené čísla naľavo, určíte hodiny, keď zelené napravo, minúty. Modré nuly aj stredové nemeniace sa zelené čísla môžete pokojne odignorovať – čas rovnako plynie aj bez nich.

Dušana Blašková

Spravodajstvo

Jednotné európske preukazy pre ľudí so zdravotným postihnutím

Začiatkom septembra minulého roku predložila Európska komisia (EK) návrh smernice, ktorou sa upravujú podmienky zavedenia európskeho preukazu osôb so zdravotným postihnutím (ZP) a európskeho parkovacieho preukazu. Rada Európy prijala príslušné stanovisko v novembri, Európsky parlament (EP) v januári. Už začiatkom februára, teda v rekordne krátkom čase, bolo ukončené rokovanie trialógu (EK, EP a Rady Európy) a EP bol na schválenie predložený finálny návrh smernice. Na celom legislatívnom procese sa svojimi stanoviskami a pripomienkami intenzívne zúčastňovalo Európske fórum zdravotného postihnutia (EDF), ktorého členom je aj Slovenské fórum osôb so zdravotným postihnutím (SFOZP). Na transpozíciu tejto smernice majú krajiny EÚ 30 mesiacov, počas ktorých ju musia zapracovať do národnej legislatívy, počas ďalších dvanástich musí táto nadobudnúť účinnosť a preukazy sa musia zaviesť do praxe.

V zakladajúcich zmluvách EÚ, Charte základných práv EÚ, Európskom pilieri sociálnych práv, v Dohovore OSN o právach osôb so ZP, ktorého zmluvnými stranami sú všetky členské štáty dvadsať sedmičky – v týchto, ale aj v ďalších dokumentoch je stanovené, že každý občan Európskej únie má právo na rovnaké zaobchádzanie a rovnosť príležitostí, pokiaľ ide o prístup k verejne dostupným tovarom a službám. Prijatá smernica stanovuje, že človeka, ktorému jeho členská krajina EÚ na základe domácich predpisov vydala európsky preukaz osoby so zdravotným postihnutím a európsky parkovací preukaz, budú ostatné štáty únie uznávať za osobu so zdravotným postihnutím a budú mu priznávať nárok na osobitné podmienky alebo preferenčné zaobchádzanie, ktoré ľuďom so ZP ponúkajú tamojšie verejné orgány, ako aj súkromné subjekty, t. j. platené služby (napr. upravené tarify cestovných lístkov, príp. bezplatné cestovanie, vyhradené miesto na sedenie, služby osobnej prepravy, vyhradené parkovacie miesta, zľavy v cene vstupeniek do spoločenských, kultúrnych, športových či iných inštitúcií, úpravy cien za využívanie služieb atď.). Týkať sa to bude krátkodobých pobytov (do troch mesiacov) a mobility študentov (napr. prostredníctvom programu Erasmus). Smernica však pripúšťa aj výnimky z poskytovania

benefitov, o ktorých budú prebiehať ďalšie rokovania a budú upravované aj národnými predpismi.

Dokladom o uznanom postavení osoby so ZP a o nároku na osobitné podmienky alebo preferenčné zaobchádzanie, aké prináleží občanom v konkrétnej krajine EÚ, bude európsky preukaz osoby so zdravotným postihnutím. Tento bude doplnkom, nie náhradou národného preukazu, pretože nie vo všetkých krajinách EÚ sú ľuďom so ZP takéto preukazy vydávané. Naopak, európsky parkovací preukaz vnútroštátne parkovacie karty pre osoby so ZP nahradí.

Informácie o jednotných európskych preukazoch pre ľudí so ZP nám na konferencii v Bratislave a v Košiciach priblížili europoslanci Lucia Ďuriš Nicholsonová a Jozef Mihál. Úvodného slova sa prostredníctvom videozáznamu chopila poslankyňa Európskeho parlamentu Catharina Rinzema.

O oba európske preukazy bude potrebné požiadať príslušné národné orgány, pre slovenských občanov to bude s najväčšou pravdepodobnosťou ÚPSVaR. Nárok na nich budú mať ľudia, ktorí sú v krajine svojho trvalého pobytu oficiálne uznaní za osoby so zdravotným postihnutím. U nás to budú držiteľia preukazov ŤZP a ŽZP so sprievodcom. Prvé vydanie bude zadarmo, pri vyhotovovaní nového po jeho poškodení či strate bude ich vydanie spoplatnené. Návrh implementovať informácie o ZP do občianskeho preukazu sa na pôde EÚ z rôznych dôvodov nestretol s pochopením, preto budú oba v papierovej i digitálnej podobe. O tom, ako presne budú vyzeráť, zatiaľ informácie nemáme, o ich vzhľade sa bude rokovať v najbližšom období. Európsky preukaz osoby so ZP bude žiadateľovi vydaný do šesťdesiatich dní, maximálna lehota dodania európskeho parkovacieho preukazu bude 90 dní. V Bruseli sa podarilo vyrokovať aj to, že človek, ktorý má v krajine trvalého pobytu nárok na sprievodcu, bude si ho môcť uplatňovať aj v ostatných členských štátoch. Písmeno A na preukaze (assistant) bude potvrdením, že jeho držiteľ je oprávnený využívať danú službu so sprievodcom, na ktorého sa budú vzťahovať rovnaké benefity, aké platia pre sprievodcov osoby so ZP v danej krajine.

Aké sú ďalšie kroky?

O smernici by sa v EP malo hlasovať koncom apríla. Spomínaná 30-mesačná transpozičná lehota začne plynúť až po zverejnení schválenej smernice v oficiálnom vestníku EÚ. Ďalší rok bude potrebný na nadobudnutie účinnosti národných predpisov, najmä na prípravu zavedenia preukazov do praxe.

Dlho sa hovorí o potrebe jednotnej definície osoby so ZP, ktorá by bola záväzná pre celú EÚ, a o potrebe zosúladiť systém sociálneho zabezpečenia. V súčasnosti je však riešenie týchto dvoch otázok v nedohľadne, pretože táto oblasť je výlučne v kompetencii jednotlivých štátov. Smernica ju nerieši, keď ale bude EK preskúmavať jej uplatňovanie, mala by sa zamerať aj na ostávajúce prekážky voľného pohybu osôb so ZP a navrhnúť ďalší postup. Hovoríme o priznávaní dávok a finančnej podpory ľuďom, ktorí sa za štúdiom alebo prácou presťahujú do iného členského štátu.

V nastávajúcim období vznikne internetová stránka, na ktorej budú sústredené všetky informácie a z ktorej sa bude možné preklikať na národné webové sídla, príp. stránky organizácií verejného i súkromného sektora. Hlavná stránka bude preložená do všetkých jazykov používaných v EÚ (vrátane posunkových) a bude prístupná aj pre ľudí so zrakovým postihnutím. Otázkou nateraz ostáva, ako zabezpečiť priebežné zhromažďovanie a aktualizovanie informácií. Zatiaľ však nie je zrejmé ani to, ako nastaviť sankcie v prípade, že niektorý členský štát neposkytne držiteľovi niektorého

zo zmieňovaných európskych preukazov to, na čo má nárok. V smernici sa hovorí, že sankcie by mali byť odradzujúce, ako ich nastaviť tak, aby boli vymožitelné a zároveň odstrašujúce, bude ešte predmetom rokovaní. Pravdaže, povinnosťou všetkých krajín dvadsať sedmičky je zabezpečiť, aby boli národné reprezentatívne organizácie osôb so ZP prizývané ako konzultanti a aby boli začlenené do vývoja, vykonávania a hodnotenia zavedenia oboch európskych preukazov. Tento proces bude sprevádzať mohutná informačná kampaň – informovaní musia byť ľudia so ZP, rovnako ako všetky subjekty, počnúc ministerstvami, dopravcami, vzdelávacími, kultúrnymi, športovými a inými inštitúciami, cez poskytovateľov služieb až po pracovníkov ÚPSVaR-ov a príslušníkov policajného zboru i mestských polícii.

Dušana Blašková

Na východe sa opäť chystá denný detský letný tábor

Vlani KS ÚNSS Košice naplnilo jeden prázdninový týždeň spoločenskými hrami, súťažami v rozoznávaní vôní a reliéfnych obrázkov, výletom do najväčšieho prírodného bludiska v strednej Európe, prehliadkou historických hodín a kuchynských, lekárenských a poštových váh. Program bol taký pestrý, že účastníci zabudli, že bežia jeden z dvoch najobľúbenejších žiackych a študentských mesiacov, a pustili sa do overovania vzorcov a zákonitostí z oblasti chémie, fyziky, optiky, geológie, magnetizmu, hutníctva, biometriky, strojárstva, bezpečnosti a ďalších, naučili sa, ako sa správať k psom, zamiešali sa medzi dobrovoľných hasičov, všetko to zajedli spoločne napečenými palacinkami a sľúbili si, že o rok prídu zas.

Košičania sa nedali dlho prosiť a prisľúbili, že aj tohtoročné leto sa ponese v duchu zábavy a nenápadného vzdelávania. Denný tábor bude opäť integračný, tzn. určený deťom so zrakovým postihnutím, ale aj ich súrodencom či priateľom vo veku od 7 do 14 rokov. Už teraz je isté, že sa pôjde na interaktívnu výstavu do Východoslovenskej galérie a do hrnčiarskej dielne, táborníkov z únie už čakajú v čokoládovni, lebo je objednaná prezentácia postupu výroby sladkej maškrtky, ochutnávka, dokonca si budú môcť ozdobiť vlastnú lízanku. Všetky ostatné aktivity budú prekvapením!

Dôležitosti

Termín: od 8. do 12. júla

Účastnícky poplatok: 10 €/osoba

Prihlasovanie: telefonicky na čísle 0911 63 64 63

Pozn. Počet účastníkov je obmedzený

Aktivitu podporuje Košice International School

(red.)

Popustite uzdu fantázii a využite grant ÚNSS

Všetky organizačné zložky, teda základné organizácie, kluby, krajské rady a krajské strediská sa aj tento rok môžu uchádzať o finančnú podporu svojich aktivít. A keďže nastávajúce mesiace bude v ÚNSS najčastejšie skloňovaným slovom prístupnosť, grantová komisia sa rozhodla začleniť ju aj do aktuálnej výzvy.

Podpora aktivít organizačných zložiek ÚNSS so zameraním na informačnú, digitálnu a architektonickú prístupnosť:

- a) zvýšenie povedomia členov, ale aj verejnosti o prístupnosti (školenia, prednášky, semináre, webináre);
- b) návšteva inštitúcií a miest, ktorých prevádzkovatelia berú zvýšený ohľad na prístupnosť.

Tak znie prioritá aktivít na rok 2024. Tento ročník prináša dve novinky: kolónku v žiadosti, kde je uvedená adresa na zasielanie materiálov týkajúcich sa projektu a fakt, že do vyúčtovania môžete zahrnúť výdavky spojené s projektom, ktoré ste mali od 1. 1. 2024 do 31. 12. 2024.

Nezabudnite, že od minulého roka je zrušená finančná spoluúčasť žiadateľa. Znamená to, že pri posudzovaní celkového rozpočtu sa už na oných minimálne 20 percent z vlastných zdrojov prihliadať nebude. Naďalej platí, že

súčasťou záverečnej správy by mali byť zmienky o tom, kde boli informácie o aktivitách realizovaných v rámci vášho projektu publikované. V záverečnej správe, prosím, uveďte alebo odkaz na web či sociálnu sieť, kde bol článok zverejnený, alebo priložte priamo text, ktorý vám vyšiel v levočských alebo lokálnych periodikách. Nezabudnite uviesť názov časopisu, jeho číslo a ročník. Termín doručenia záverečnej správy je 31. 1. 2025.

Dôležité termíny

- Ukončenie prijímania žiadostí: 24. 5. 2024
- Začiatok realizácie projektov: 1. 6. 2024

Dôležité upozornenie!

Nezabudnite, že žiadosti o podporu je potrebné posielat' aj v elektronickej verzii (nemôže to však byť ani sken, ani fotografia vypísaného formulára) na adresu ondrusova@unss.sk, aj v papierovej na Úrad ÚNSS, Sekulská 1, 841 04 Bratislava.

Žiadosť o podporu, postup na jej vyplnenie a podmienky Grantového programu 2024 sú spolu s maximálnou výškou dotácie jedného projektu (v čase uzávierky ešte nebola známa) k dispozícii na KS, u sekretárov KR, na www.unss.sk a v intranete, kde sú zavesené zo tri vzorové projekty. Výsledky Grantového kola 2024 budú zverejnené na stránke www.unss.sk najneskôr 31. 5. 2024.

(red.)

Zaujalo nás

Slepí vidia, chromí chodia, malomocní sa čistia, hluchí počujú, mŕtvi vstávajú a chudobným sa zvestuje evanjelium

(Mt 11:5)

Človek sa odjakživa zaoberá tým, kým je, odkiaľ prišiel a kam smeruje. Nejasností sa ale postupne objavuje oveľa viac: Prečo je na svete zlo? Kde sa berie utrpenie a bolesť? Prečo sú na svete choroby? Je pochopiteľné, že na tieto témy človek nahliada aj cez prizmu svojej viery a že odpovede hľadá v slovách učencov a v riadkoch svätých kníh. My sme si takisto podobnú otázku položili a ponorili sme sa do Knihy kníh. Pokúsili sme sa pozrieť na to, aké miesto pripísali autori biblických textov ľuďom so zdravotným postihnutím (ZP).

Od esencie k existencii

Nahliadnuť na tému ľudí so ZP v Biblii znamená poznať spoločensko-politicko-kultúrne pozadie života v celom geopolitickom priestore grécko-rímskeho sveta, súčasťou ktorého bol aj fenomén židovstva, v celej svojej rozmanitosti, v diaspóre, ako aj v provincii Judea vrátane historických okolností, ktoré vplývali na vývoj židovských náboženských predstáv a tradícií. Vedieť, že práve v tomto národe sa postupne upustilo od polyteizmu a vyvinula sa forma viery v jediného Boha. Porozumieť okrem iného aj dvom stvoriteľským správam Knihy Genesis – tomu, ako Boh stvoril nebo a zem, človeka na svoj obraz a tomu, ako došlo k zlyhaniu poslušnosti človeka voči Bohu.

„Tým človek stratil možnosť byť v ideálnom stave, nie je už súčasťou esencie, pre ktorú bol stvorený. Dôsledkom pre prvých ľudí je ich „vrhnutie“ do existencie, čo v latinčine znamená „prísť do stavu bytia“, mimo pôvodného stavu. V prenesenom slova zmysle to možno chápať ako „vojsť do stavu, ktorý je reálnym bytím“, kde si človek uvedomuje nielen to dobré, ale odrazu cíti rôzne rušivé vplyvy, ťažia ho problémy, zakúša zlyhania a celé spektrum negatívnych emócií, odcudzenie od esencie „Božieho obrazu“, na ktorý je stvorený. A, pochopiteľne, uvedomuje si aj choroby a postihnutia,“ hovorí František Ábel, vedúci Katedry Novej zmluvy Evanjelickej bohosloveckej fakulty UK. „V starohebrejčine neexistovali abstraktné pojmy. Dobro a zlo,

ktoré človek ochutnaním ovocia zo zakázaného stromu spoznal, je preto potrebné chápať ako poznanie všetkého. A to je z hľadiska viery v jediného Boha len kompetenciou Boha. Keďže prví ľudia zatúžili byť Bohom, z ideálneho prostredia esencie, kde mohli byť so stvoriteľom tvárou v tvár a na jeho slávu nazerať bez toho, aby im prekážala ich nahota, ocitajú sa v existencii. Za svoju nedokonalosť nesie vinu človek a nie Boh. Predsa celou prvou stvoriteľskou správou sa nesie odkaz, že Boh videl, že jeho dielo je dobré, ba veľmi dobré.“

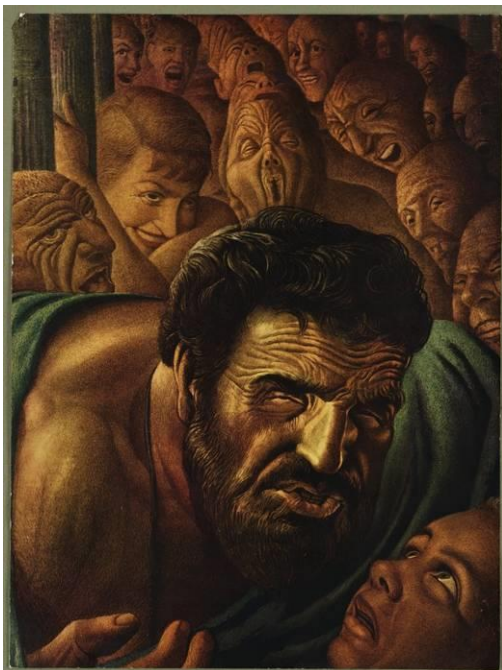
Jákovov zápas s anjelom (Gustave Doré, 1855)

Zdroj: cs.wikipedia.org

Napriek tomu, že nás od ľudí z biblických príbehov delia tisícročia, otázky, ktoré si kládli oni, si kladieme aj my dnes: keď je Boh jeden a všetko stvoril dobré, prečo sú tu nešťastia, choroby a postihnutia? Prečo trpia nevinní?

„Moderným jazykom tomu hovoríme otázka teodícey, teda snaha ospravedlniť Boha za prítomnosť zla vo svete. Priblížiť sa k odpovedi môžeme čítaním Knihy Jób, kde sa v 38. verši 3. kapitoly prihovára Boh človeku, ktorý už nevládze ďalej niesť svoje bremeno a túži zomrieť, týmito slovami: „Kto prozreteľnosť zatemňuje slovami, v ktorých niet múdrosti? Kde bol Jób, keď Boh tvoril zem a všetko dookola? Vari bol pri tom?“ Samozrejme, tam okrem Boha nebol nikto. A práve to by nás malo priviesť k dôvere v Boha, k dôvere, že všetko je tak, ako má byť. My nemusíme nájsť odpovede na všetky otázky, ani to nie je v našej moci. Boh vie, prečo sú veci tak, ako sú,“ pokračuje František Ábel. „Ja svojich študentov učím, aby nie na všetko, čo je v Biblii, nazerali ako na Božie slovo. Božie slovo je v Biblii prítomné, ale nie každé slovo je tým Božím slovom. Máme predsa slobodu uvažovať, rozhodovať sa ako konať, či dobro alebo zlo, samozrejme vrátane zodpovednosti za všetky prejavy slobodnej vôle. Neraz sme svedkami, ako si ľudia spätne posvätia svoje skutky, zoberme si napr. 1. Knihu Samuelovu. V kapitole 15, vo veršoch 1 až 3 čítame: „Samuel povedal Saulovi: Hospodin ma poslal, aby som ťa pomazal za kráľa nad Jeho ľuďom, nad Izraelom, preto teraz počúvaj slová Hospodinove. Takto hovorí Hospodin mocnosť: Všimol som si, čo učinil Amálék Izraelu, ako sa mu postavil do cesty, keď vychádzal z Egypta. Preto teraz choď a poraz Amáléka. Vykonajte kliatbu nad všetkým, čo je jeho. Nešetri nikoho, ale usmrť všetkých: mužov i ženy, deti i dojčence, voly i ovce, ťavy i osly.“ Ak by to bolo Božou vôľou, sotva by sme v tom mohli nájsť milujúceho a milosrdného Boha, ktorého stvoriteľské dielo je vyjadrením dokonalej lásky. Sotva v tom budeme môcť hľadať lásku. My to Božie slovo hľadáme stále, stále sa snažíme lepšie pochopiť tie príbehy a dochádzame k tomu, že to podstatné je práve ten príkaz lásky. „Milovať budeš svojho bližného ako seba samého!“ po hebrejsky to znamená milovať iného človeka práve preto, že je odlišný, je jedinečný pred Stvoriteľom i v rámci ostatného tvorstva, líši sa od iných napr. farbou pleti, spôsobom myslenia, obliekania či stravovania, človeka, ktorý má iné vierovyznanie alebo, pravdaže, zdravotné postihnutie.“

Oslepeného Samsona Filišťinci priviedli do Gazy, kde ho uväznili a odsúdili na ťažké práce.

Zdroj: www.digitalcommonwealth.org

„Šaulov syn Jonatán mal na obe nohy chromého syna. Bol päťročný, keď došla o Šaulovi a Jonatánovi správa z Jezraelu. Vtedy ho jeho dojka vzala a utekala. Ale v náhlosti pri úteku padol a ochromel. Volal sa Mifiboset.“

(2Sam 4:4)

Zdroj: www.learnreligions.com

„Hluchého nepreklínaj a pred slepého nepolož prekážku, aby padol, ale boj sa svojho Boha; ja som Hospodin.“

(Lv 19:14)

Choroba či zdravotné postihnutie sú v biblických textoch vyjadrené ako dôsledok narušenia harmónie pôvodného stavu vo vzťahu Boha, človeka a tvorstva ako celku. Rozmanitosť, v akej sa svet celé tisícročia vyvíja, je v židovskej i kresťanskej tradícii vnímaná ako Boží zámer. Nielen v 3. knihe Mojžišovej, ktorej verše som si požičala do podnadpisu, ale na viacerých miestach Boh explicitne zdôrazňuje rovnosť všetkých a vystríha pred vytváraním akýchsi rebríčkov. Treba povedať, že pohľad na ľudí s postihnutím nie je v biblických textoch zosmiešňujúci. Práve naopak! Pomerne často sú práve oni nositeľmi osobitého Božieho zjavenia. Všetkých tu vymenovať nemožno, ale spomeňme len na Izáka, ktorý na sklonku života stratil zrak, a svojich synov rozpoznával podľa hlasu a rúk, ktorých sa dotkol. Jeho syn Jákob v dôsledku svojho zápasu s Bohom kríval, o Mojžišovi sa v Knihe Exodus dozvedáme, že koktal: „Ach, Pane, nebol som výrečným mužom, ani predtým, ani odvtedy, ako si hovoril so svojím služobníkom, lebo mám ťažkopádne ústa a ťažkopádny jazyk.“ Éhúd, ktorý vyslobodil Izraelitov spod nadvlády moábskeho kráľa, mal podľa jednej z neskorších tradícií zakrpatenú ruku (v niektorých prekladoch sa hovorí, že bol ľavák), Jonatánov syn Mefibóšet, vnuk Saula, prvého kráľa Izraela, bol v dôsledku úrazu „chromý na obe nohy“. Príbeh zvestovania narodenia Jána Krstiteľa však takisto poukazuje na to, že Boh použil toho, kto by sa mohol zdať znevýhodnený – stará a neplodná žena totiž porodila syna. A keď jej manžel Zachariáš nechcel správe od anjela uveriť, stihol ho trest: „Hľa, onemieš a nebudeš schopný prehovoriť až do dňa, keď sa to stane.“ Treba ale povedať, že nielen neplodné ženy privádzali na svet kľúčové biblické postavy, nositeľkami požehnania a matkami tých, čo vykonávali Božiu vôľu, boli napr. aj prostitútky, čím nás Sväté Písmo učí nekategorizovať ľudí podľa ľudských kategórií. Vylúčení zo spoločnosti či náboženského života však neboli ani ľudia trpiaci malomocenstvom. Do svätostánku im bol síce kvôli riziku šírenia nákazy vstup zakázaný, ale pri chráme mali na modlitby vyčlenené osobitné priestory.

Izák žehná Jákobovi (Govert Flinck, 1638)

Zdroj: cs.wikipedia.org

V novozmluvných textoch, predovšetkým v evanjeliách, nájdeme viacero príbehov o tom, ako Ježiš Nazaretský uzdravoval ľudí chorých a postihnutých, čo je dôkazom toho, že prichádza kráľovstvo Božie, prichádza čas nápravy, hoci ešte nie tej dokonalej, tá príde až s posledným súdom. O množstve uzdravení nám hovorí už Matúš: „Ježiš chodil po celej Galilei a učil v ich synagógach. Kázal evanjelium o kráľovstve a uzdravoval každý neduh a každú chorobu medzi ľuďmi. Chýr o ňom sa rozšíril po celej Sýrii. Prinášali k nemu všetkých chorých, postihnutých rôznymi neduhmi a utrpením, posadnutých, námesačných a ochrnutých. A on ich uzdravoval.“ Uzdravenie slepého žobráka nachádzame aj v Lukášovom, aj v Jánovom evanjeliu. Ježišova družina sa v 9. kapitole pýta: „Rabbi, kto zhrešil – on, alebo jeho rodičia – že sa narodil slepý?“ A v nasledujúcom verši zaznieva jedinečná odpoveď: „Nezhrešil ani on, ani jeho rodičia, ale majú sa na ňom zjaviť Božie skutky.“ A práve toto uzdravenie bolo dôkazom, že Ježiš je skutočne Kristom, teda pomazaným, pretože v tej dobe sa verilo, že nik, ani ten, čo má od Boha schopnosť liečiť ľudí, nemôže človeku prinavrátiť zrak.

„Z novozákonných príbehov neustále zaznieva to zásadné, že Božia láska k tvorstvu je absolútna, čo vyvracia predstavy o tom, že by niekto chorobou alebo postihnutím trpel za svoj hriech, alebo hriech, svojich predkov. To sú skôr predstavy prostého ľudu,“ vysvetľuje František Ábel. „Zvlášť prísny výchovným trestom bola slepota, keďže človek sa nedokázal sám ani orientovať, ani pohybovať a bol úplne závislý od iných. Duševné poruchy, poruchy autistického spektra či mentálne postihnutie spôsobovali démoni a boli odplatou za mimoriadne ťažký hriech.“

Môžeme sa len domnievať, aké dôvody priviedli kresťanstvo k presvedčeniu, že koho Pán Boh miluje, toho krížom navštevuje, čo je, pravdaže, veľmi zvrátená predstava milujúceho Boha. Na margo utrpenia hodno zaznamenať ešte jednu vec. To, čo dnes nazývame samovraždou, bolo v staroveku hodnotené veľmi rozmanito. V židovstve nešlo o nič zakázané, stoická filozofia, ktorá bola na vrchole popularity počas Ježišovho života, napr. umožňovala, možno dokonca povedať radila dostatočne vzdelaným a hlbavým ľuďom, ktorých stav je naozaj veľmi vážny, dôstojne odísť z tohto sveta. Až neskôr sa v kresťanskom učení objavila téza, že Boh človeku život dal a on jediný má právo ho aj vziať.

Oslepený Samson (Lovis Corinth, 1912)

Zdroj: www.wikiart.org

„V závere sme opäť na začiatku, vo chvíli, keď Boh všetko tvoril. Keď je totiž jediným Bohom, musí byť dokonalý. Vševedúci a všadeprítomný, neomylný, stály aj v názoroch, aj v citoch. My máme možnosť, ba povinnosť neustále sa z Božej lásky a milosti vyvíjať, najdôležitejšie je však žiť v tom kontexte dvojitého prikázania lásky, a to nie je také jednoduché. Milovať Boha sa dá – nevidím ho, môžem si ale povedať, že ho cítim, že je všade prítomný. Ale milovať človeka, hoci a práve preto, že je iný ako ja, preukazovať mu úctu a snažiť sa ho pochopiť, a bez obáv a úprimne ho v láske prijať za svojho blížneho, to je poriadna výzva. Ale zároveň dobrodružstvo na celý život,“ uzatvára František Ábel.

Mojžiš rozbíja tabule zákona (Rembrandt, 1659)

Zdroj: commons.wikimedia.org

Dušana Blašková

Dobrá rada nad zlato

Vnímajkovia ukazujú, že inklúzia nie je ilúzia

Zvuková podobnosť tých dvoch slov mi vrta v hlave už dlho, Ameriku som však určite neobjavil. Stačí si inklúziu a ilúziu vyinternetovať a zavedie vás to napríklad do pohraničnej oravskej dediny Liesek. Čo povie, aká je inklúzia tam? Ľubica Matušáková, ktorá v Liesku žije od detstva, prekladá cudzo znejúcu inklúziu ako ľudskosť a prijatie. Hovorí, že popri početných zlomeninách, bolestiach a pobytoch v nemocnici zažila v detstve oboje.

„Pojem inklúzia sme vtedy nepoznali, ale v dedine som sa cítila prijatá. Všetci boli na mňa zvyknutí. Vedeli, že mám lámavosť kostí, že ostanem navždy vzrastom malá, že sa do mnohého zapájať nemôžem, ale na druhej strane veľa toho viem aj vykompenzovať. Keď sa to dalo, vždy som bola s ostatnými deťmi vonku.“

Ak ste však vo veku troch rokov počas Vianoc v nemocnici sama so zasadovanými a vyviazanými nohami, ak ležíte v posteli, kým vaši rodičia pracujú v záhrade a súrodenci sa veselo smejú, alebo keď sa pre vašu diagnózu musí zrušiť rodinný prázdninový program, veľmi rýchlo začnete pociťovať všetky hrboľatosti a zákruty života. Ľubicu zatočil podľa mňa tým najlepším možným smerom, napríklad ku knihám. Asi málokto v okolí ich prečítal toľko ako ona. Rovnako ju rázne postrčil k citlivosti a vnímavosti. Nie však k tej sebaľútostivej, zameranej len na vlastné trápenie, hoci po opustení domácej bubliny zažívala pohľady a poznámky, ktoré by si neprosil nikto.

Ja sa s ňou už rozprávam ako s manželkou, mamou dvoch detí, ktorá má za sebou roky v neziskovom sektore. Ako programová manažérka občianskeho združenia sa venovala neformálnemu vzdelávaniu. Ak poznáte Edupoint, tak viete, o čo ide. Od vzdelávania učiteľov a pracovníkov s mládežou sa vlastne až tak nevzdialila. Jej projekt [Vnímajkovia](#) však teraz cieľi najmä na deti. Predsa len, asi je ľahšie k inkluzívnosti ohýbať formovateľného Janka ako nepoddajného Jana plného predsudkov.

Aj to, ako učiť, sa treba naučiť

Zdroj: ĽM

Malo to však jeden háčik

Háčkované postavičky, knižní hrdinovia, obrázky z maľovaniek, pesničky z cd-čka, kreatívne úlohy z pracovných listov, veselé aktivity z metodiky... to všetko deťom hravým spôsobom ukazuje rôznorodosť a výnimočnosť ľudí, spolu s potrebou vzájomného rešpektu a akceptácie. Čo bolo spúšťačom tejto inkluzívnej lavíny?

„Najprv sa ma môj malý syn začal všeličo pýtať. Videl, že som menšia ako iné maminky a všímal si aj ďalšie odlišnosti. V prvom rade som sa teda snažila veci vysvetľovať jemú. Zásadným prelomom bola pre mňa kniha Janette Motlovej Cigánka. Jej príbeh bol síce iný, z iného prostredia, ale v mnohom som sa našla aj ja. Myslím si, že ľudia so znevýhodnením prežívajú veci veľmi podobne.“

Malo to aj potrebný „háčik.“ Ľubica má totiž veľmi rada ručné práce, najmä háčkovanie, takže vizuálne príťažliví, farebne pestrí Vnímajkovia jej v roku 2018 začali doslova rásť pod rukami jeden za druhým. Veselka predstavuje intaktné, takpovediac bezproblémové dieťa. Tmejka je nevidiaca, Boľko má telesné postihnutie, Inka je iná sfarbením pleti a Chcejkovi nebolo materiálne dopriať to, čo je pre väčšinu detí samozrejmé. Neskôr do partie na žiadosť učiteľov a rodičov, ktorí s Vnímajkami pracovali, pribudol ešte chlapec s poruchou autistického spektra menom Svojko.

„Práve Janette, ktorá mala vtedy tiež malé dieťa, som najprv poslala postavičky Veselky a Inky. Hovorila mi, že jej dcéra si Inku všade nosí so sebou. Aj v škôlke na ňu rómske dievčatká spontánne reagujú, nielen na výzor, ale aj na príbehy, ktoré sa s ňou spájajú. Tešia sa, že existuje rozprávka, ktorá rozpráva akoby o nich, pritom nie v negatívnom kontexte,“ pokračuje Ľubica Matušáková.

Inka prináša deťom do škôlok rómske rozprávky

Zdroj: www.vnimajkovia.sk

Život nevidiacich odhalí malá Tmejka

Pozrime sa na postavičku Tmejky, ktorou sa edukácia škôlkarov začína, pretože je pre nich najľahšie pochopiteľná. Zatvorené oči, biela palica a vodiaci pes sú prvými jasnými vonkajšími znakmi nevidiaceho dievčatka. Ide sa tu však aj do väčších podrobností. Tmejka napríklad Vie, že obrázok na oblečení, ktorý dokáže nahmatať, má byť na brušku, nie na chrbte. Vie, že vypuklé čiarky na oblečení, ktorým mama hovorí „švíky“, majú byť vo vnútri oblečenia, nie navrchu. Vie, že lístok na tričku má byť vzadu na krku. Dokonca vie, kde je na ponožkách päta a že keď ju topánočky zvláštne tlačia, má ich obuté naopak. Tak toto je už iný slepecký level, za ktorým cítiť konzultáciu s niekým zasväteným.

„Mojím poradným hlasom bola Soňa Zelisková z Dubnice nad Váhom, ktorá pracuje s keramikou a zároveň s deťmi,“ objasňuje Ľubica Matušáková. „Ona mi pripomienkovala veci, ktoré treba v príbehoch opraviť. Napríklad som nevedela, že cudzí ľudia nemajú hladkať vodiaceho psa. Alebo ma upozornila, že nevidiaci nemusia každého hneď spoznať podľa hlasu a treba sa mu predstaviť.“

V príbehoch o Tmejke je moment, ktorý každému „zrakáčovi“ hneď udrie do uší. Po vodiaceho psíka si totiž dievčatko ide ešte pred nástupom do materskej školy. Hoci tuším, že nejde o nepozornosť autorky, pre poriadok sa jej na to pýtam.

„Áno, aj na toto ma Soňa upozornila. Psíkovia sú však deťom takí blízki a tak veľmi ich oslovujú, že sa mi to v tej chvíli zdalo dôležitejšie ako faktická presnosť.“

Na vybalansovanie medzi rozprávkou a realitou môže poslúžiť skutočný Vnímajko, teda dospelý človek napríklad so zrakovým postihnutím. „V čase covidu Soňa nakrútila aj video pre deti, že ona je Tmejka v dospeláckom vydaní a previedla ich životom nevidiaceho človeka. To bolo veľmi fajn. Moja sestra, ktorá je spoluautorkou metodiky k Vnímajkom a učí v materskej škole, zase pozvala nevidiaceho muža, ktorý deťom ukázal Pichtov stroj, písal im na papieriky ich mená a povedal im, ako ľudia bez zraku fungujú.“

Tmejkú spoznáte podľa zatvorených očí, bielej palice a vodiaceho psa

Zdroj: www.vnimajkovia.sk

Pracovné listy – pomôcka pre učiteľov i rodičov

Zdroj: www.vnimajkovia.sk

Chodiť do škôlky i poza škôlku

Rozprávky o Tmejke sa venujú aj samotnému nástupu do škôlky. Dievčatku v známom a prívetivom rodičovskom prostredí chýbajú kamaráti. Dúfa, že ich nájde práve medzi škôlkarmi, zároveň sa tejto zmeny bojí. K tomu všetkému sa v reálnom živote pridáva rodičovská otázka: Zoberú vôbec naše dieťa so znevýhodnením do bežnej materskej školy?

„Zatiaľ to závisí od konkrétnej škôlky,“ hovorí zo skúseností Ľubica Matušáková. „Bola som v materských školách, kde mali nevidiace dievčatko, dieťa na vozíku, inde rovno povedali, že s takým niečím nemajú skúsenosti. Zažili sme aj to, keď jedna mamička chcela, aby v škôlke, ktorú navštevuje jej dieťa, odzneli témy súvisiace s Vnímajkami, pretože samotná riaditeľka tam nabádala rodičov, aby iniciovali petíciu proti prijatiu znevýhodnených detí do triedy. Čiže je to naozaj veľmi individuálne. Veľakrát nám učiteľky na workshopoch ako prvé povedia, že sú proti inklúzii. Niekedy je to možno preto, že sa z toho robí priveľký strašiak. Odvšadiaľ to slovo vyskakuje a javí sa to tak, akoby sme od učiteľov chceli niečo, na čo ešte nie sú podmienky. Inklúzia totiž nie je to, že zoberieme akékoľvek dieťa a vložíme ho do nepripraveného prostredia. Viem, že chýba systémová, materiálna, personálna a iná podpora, ale myslím si, že mnohokrát, keď sa chce... a v tomto môže pomôcť práve edukácia, lebo na konci našich workshopov aj skeptici pripúšťajú, že to, čo im ukazujeme, by mohla byť nejaká cesta.“

Cieľom Vnímajkov pritom nie je urobiť z nás odborníkov na všetky diagnózy či označovať deti nejakými nálepkami, ale naopak, ukázať, že každý tu má svoje miesto.

V prvom dni šesťtýždňového programu sa deti dozvedia, že k nim do triedy prídu noví kamaráti a začne sa pracovať s pojmom výnimočnosť. Deti zistia, že aj každé jedno z nich sa vyznačuje niečím iným. Začína sa príbehmi o Tmejke, ku ktorým sú v metodike nastavené rôzne aktivity a hry. Súčasťou sú pracovné listy s úlohami a maľovanky, ktoré si deti môžu vypracovať priamo v škôlke alebo neskôr doma. Celý čas sa pracuje aj s háčkovanou hračkou, ktorá je príjemná na mojkanie a doslova sa s ňou skamarátia a to až natoľko, že si ich rady požičiavajú domov, vraj dokonca aj chlapci, pretože Vnímajkov deti neberú ako bábiky, skôr ako živých kamarátov. Po Tmejke sa ďalej pracuje so Chcejkom, ktorý má skromnejšie, deravé oblečenie, vidno na ňom chudobu a nedostatok. Práve nevidiacej Tmejke však jeho výzor vôbec neprekáža, sama sa svojím vzhľadom zatiaľ príliš nezaobrá. Cez Chcejka sa deti zároveň približujú k prírode, k hrám, ktoré boli prirodzené pre ich rodičov, k hračkám, ktoré si môžete vyrobiť sami a nemusíte po ne utekať do obchodu. A takto postupne pribúdajú ďalšie postavy, príbehy, aktivity.

Deti týmito témami podľa Ľubice Matušákovej naozaj žijú a nosia si ich aj domov.

„Rodičovských reakcií som sa aj trochu obávala. O žiadnej negatívnej však doteraz neviem. Napokon to dopadlo opačne. Podľa odoziev sú rodičia radi, že sa o týchto veciach rozpráva v škôlke.“

To si viem živo predstaviť, veď sami poznáme prirodzene a spontánne zvedavé otázky detí z ulice: „Prečo má ten ujo paličku?“ Rozpaky rodičov sa niekedy dajú priam krájať. Keď sa však dieťa v škôlke zoznámi s Vnímajkami, zrazu sa dá aj o takýchto veciach hovoriť akosi ľahšie. Všetky postavy a dejové línie sa na konci stretnú v príbehu Veselky. Práca sa končí Veselkinou narodeninovou oslavou, kam prichádzajú všetci Vnímajkovia. No povedzte, čo môže byť príjemnejšie ako triedna inkluzívna žúrka, na ktorú si pozvete naozaj každého, bez ohľadu na jeho odlišnosť, lepšie povedané výnimočnosť? Ak sa nebojíte tento svoj postoj prejaviť, môžete sa vyobliekať aj do vnímajkovských tričiek. To, čo nosíte na sebe, môže tak byť odrazom toho, čo nosíte v sebe.

Súčasťou metodických materiálov sú aj maľovanky

Zdroj: www.vnimajkovia.sk

Nielen hračky

Vnímajkovia ostávajú v škôlke aj ďalej, napríklad v podobe pesničiek, ktoré si deti osvoja a zaradia ich do repertoáru ostatných.

„Pre mňa bolo veľmi silné, keď som v mojej niekdajšej škole počula desiatky detí spievať vnímajkovskú hymnu,“ spomína Ľubica Matušáková. „Alebo tie pesničky znejú na dňoch matiek, besiedkach a iných slávnostiach.“

Nezabudnime na podstatnú vec. Háčkovaným Vnímajkom chýbajú ústočka. Nielen škôlkarov zaujíma, prečo je to tak.

„Ide o to, že deťom chceme nechať priestor na emóciu. Cez Vnímajkov môžu tlmočiť svoje pocity. V jednej škôlke, kde som bola, sa napríklad bežne objavuje, že sa deti posmieávajú pre horšie oblečenie či mobilný telefón. Keď sa táto téma pretlmočí cez Vnímajka, je to pre dieťa menej nepríjemné.“

A tu prichádzajú na rad takzvaní Ksichtíkovia. Sú to farebné háčkované loptičky s vyšíťmi tváričkami predstavujúce šesť základných emócií – radosť, hnev, smútok, strach, znechutenie a prekvapenie. Ak sa dieťa nenájde v týchto šiestich, cez siedmu loptičku, ktorá je neutrálna a nepredstavuje žiadnu emóciu, môže vyjadriť to, čo samo cíti. Tento koncept využívajú aj v niektorých základných školách.

„Pracovné listy, maľovanky, cd-čko s pesničkami, čokoľvek z toho si učitelia môžu vybrať aj pre žiakov v škole. Práve tento mesiac ideme do jednej veľkej školy na východe Slovenska, kde budú mať niekoľko sád Vnímajkov, ujde sa na každé poschodie. Hľadali tam konkrétny nástroj na inklúziu, s ktorým by mohli hneď pracovať. Hovorili mi, že keď po niečom takomto pátrali, väčšina vecí bola veľmi teoretická a zameraná skôr na vzdelávanie učiteľov, kým Vnímajkovia pracujú rovno so žiakmi.“

Vnímajkovia nie sú neznámi ani v odbornej verejnosti. Ak by ste sa na nich opýtali vo Výskumnom ústave detskej psychológie a patopsychológie, v Inklucentre alebo v Komenského vzdelávacom inštitúte, určite by vedeli, o čo ide. Sú zaradení ako inovácia vo vzdelávaní na Slovensku. Okrem škôlok a škôl ich nájdete aj v rodinách, kde rezonujú najmä knižné príbehy. Deťom sa už od koronových čias prihovárajú cez internetové videá. Ľubica Matušáková sa podelila o čerstvú radostnú skúsenosť: „Jedna pani učiteľka, ktorá bola nominovaná do top desiatky učiteľa Slovenska, robila pred porotou svoju ukázkovú hodinu práve s Vnímajkami. Potešilo ma jednak to, že mala úspech, ale aj to, keď jej porotcovia, známe vzdelávacie kapacity, inkluzionisti, ktorí sú aj pre mňa vzormi povedali, že už Vnímajkov poznajú.“

Svojich obľúbených hrdinov môžete mať aj na tričku

Zdroj: www.vnimajkovia.sk

Inklúzia nie je ilúzia! Tak sa volal jeden z workshopov Janette Motlovej, pre ktorý Ľubica Matušáková vymyslela názov, ale také je aj jej poznanie po rokoch prežitých s touto témou: „Možno sa potrebujeme vrátiť o krok späť k tej bežnej ľudskosti, ktorú si pamätám z detských čias, keď sme ešte nemali všetko tak striktné pomenované. Keď si odborne znejúce a cudzie slová zameníme za obyčajnú ľudskosť a bezpodmienečné prijatie, azda sa nám inklúzia bude zavádzať do praxe ľahšie.“

Michal Herceg

O nás, pre nás

Aj bez zmyslu to má zmysel

Tak znie slogan, ktorý bude komunikovať 23. ročník Bielej pastelky. Kreativitu opäť pripravuje osvedčený tím košickej agentúry PROMISEO, so zbierkou aj naďalej ostávajú spojení ambasádori Adela Vinczeová, Fero Joke a Robo Roth. V zaujímavých úlohách sa v spote predstavia i mladí nevidiaci a slabozrakí.

„Nosným prvkom kreatívy kampane je práve slovo „zmysel“, ktorý v sebe skrýva „dvojzmysel“. Na jednej strane zrak ako jeden zo základných zmyslov človeka, na strane druhej zmysel ako podstatný myšlienkový obsah, tzn. zmysel života, teda radosť z neho samého. Keď sme tieto dve myšlienky navzájom prepojili, vznikol pútavý slogan: Aj bez zmyslu to má zmysel,“ vysvetľuje pôvod ústrednej myšlienky kampane Tomáš Klobušník, ideamaker a grafický dizajnér z agentúry Promiseo a pokračuje „radi by sme pomocou tejto kampane preskúmali fenomén zmyslovej kompenzácie. Ide o hypotézu, že človek po strate jedného zo zmyslov nadobudne schopnosť vnímať ďalšími zmyslami intenzívnejšie. Či je to fakt, alebo mýtus, sa budeme snažiť overiť v praxi, kde budeme s nevidiacimi a slabozrakými skúšať rôzne experimenty zamerané na sluch, chuť, hmat a čuch.“

Cítim, že to má zmysel

BIELA PASTELKA

Unia nevidiacich a slabozrakých Slovenska

Jeden z motívov, aké sa objavia na sociálnych sieťach

Zdroj: Promiseo

Pestrá a rôznorodá komunikačná kampaň

Na informovanie verejnosti rok čo rok využívame všetky dostupné on-line platformy, lokálne i celoštátne médiá, rôzne reklamné plochy či billboardy. Samozrejme, aj tohto roku sa oprieme o pomoc našich ambasádorov a zaujímavých influencerov, ktorí budú šíriť posolstvo zbierky prostredníctvom svojich profilov na Facebooku či Instagrame. Video spot nebude vysielaný len v rámci televízie, ale aj na sociálnych sieťach, dokonca bude mať viacero verzií. Celá kampaň vyvrcholí 20. septembra 2024, teda v hlavný zbierkový deň.

„Na komunikáciu premiérovo využijeme aj sociálnu sieť Snapchat, ktorá sa medzi mladými zbierkáčmi teší veľkej popularite. Je to ďalší kanál, prostredníctvom ktorého môžeme šíriť osvetu o problematike života so zrakovým postihnutím,“ vysvetľuje Tomáš Klobušník.

Ako sa agentúre podarilo pretaviť myšlienku do konkrétneho výsledku, sa budete môcť presvedčiť už čoskoro. V utorok 7. mája sa vyrába pastelkový

spot a potom už pôjde všetko veľmi rýchlo. Príprava tlačovín, balenie materiálu, odosielanie kuriérskou službou, množstvo telefonovania, plánovania..., aby všetko dobre dopadlo. Nenechajte nás v tom samých a pridajte sa k nám aj Vy! Pomôcť môžete rôznymi spôsobmi – s balením materiálu, skladaním pokladničiek, kontaktovaním škôl, alebo priamo zbierkovaním v uliciach. Pretože pri výsledku platí priama úmera – čím viac nás bude, tým vyššiu čiastku vyzbierame.

Aký bol výnos 22. ročníka Bielej pastelky?

Napriek tomu, že my už naplno žijeme pripravami aktuálneho pastelkového ročníka, sme vám dlžní definitívnu čiastku toho predošlého. Nuž, tie najodvážnejšie plány dosiahnuť výnos 300 000 € sa, žiaľ, naplniť nepodarilo, ale, čo je pozitívne, k tristovke sme sa výrazne posunuli. Už 22. ročník Bielej pastelky uzatvárame s výsledkom 286 032,90 €. To znamená, že do prenosných pokladničiek sme vyzbierali 243 981,82 € a do stacionárnych 16 022,68 €. Prostredníctvom darcovských SMS sme získali 6 956 € a príspevkami zaslanými priamo na účet 19 072,40 €.

„Som veľmi rád, že povedomie o zbierke rastie, čo sa iste odrazilo aj v jej výsledku. No ten by sme nedosiahli, keby darcovia nemali ako alebo komu prispieť, a preto ešte raz veľmi pekne ďakujeme všetkým, ktorí sa na realizácii zbierky akokoľvek podieľali. Vážim si každú pomocnú ruku, teší ma, že sa zapájate, aj keď je to niekedy náročné. Ten krásny výsledok je aj vašim výsledkom a čo je najdôležitejšie, vaše úsilie prispeje k zlepšeniu života nejednému človeku so zrakovým postihnutím,“ povedal predseda ÚNSS Ján Podolinský.

Eliška Fričovská

Náš hosť

ÚNSS architektom a projektantom

Vo štvrtok 21. marca sa v priestoroch spoločnosti REMING CONSULT, a. s., v Žiline konalo školenie pod názvom Princípy aplikácie špeciálnych reliéfnych prvkov pre osoby so zrakovým postihnutím v projektovej dokumentácii v nadväznosti na ich praktické využívanie. Školenie viedli dámy z KS ÚNSS Banská Bystrica Ivana Frčová a Vladimíra Ezr, ktorej som zahorúca položila niekoľko otázok.

Vráťme sa, prosím, na začiatok. Prečo si s takouto iniciatívou vlastne prišla?

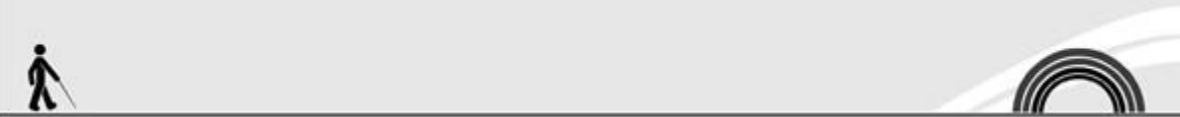
Dôvodov bolo niekoľko. Jedným, že stavebné úrady z Banskobystrického kraja s nami napriek našim opakovaným prosbám nespolupracujú a neposielajú nám na kontrolu projektovú dokumentáciu, druhým, že sa mi na stole začali hromadiť návrhy riešení zastávok, podchodov a verejných priestranstiev železníc vo viacerých mestách. Chyby v materiáloch sa opakovali, a keďže viacerí architekti boli zastrešení spoločnosťou REMING CONSULT, a. s., rozhodla som sa ponúknuť im konzultáciu, kde by som všetkým naraz vysvetlila, čo znamená prístupnosť z hľadiska ľudí so zrakovým postihnutím (ZP) a ako je potrebné predložené materiály upraviť. Medzi rečou som sa zmienila o tom, že by som chcela zorganizovať školenie (možno aj sériu školení), kde by mali architekti a projektanti možnosť získať ucelený obraz o tom, čo hovorí na túto tému slovenská legislatíva a čo dodávajú priamo nevidiaci a slabozrakí, ktorí tieto prvky využívajú. Vo februári mi z Remingu zavolali, že ma chytajú za slovo a pozývajú do ich žilinského sídla.

Vladimíra Ezr počas školenia v Žiline

Marcové stretnutie si otvorila ty, a to paragrafmi vyhlášky stavebného zákona, ktorá je platná od roku 2002. Čomu konkrétne si sa venovala?

Rozobrali sme si pojmy ako umelá a prirodzená vodiaca línia, varovný a signálny pás, hovorila som o tom, ako majú vyzeráť, z akých materiálov musia byť zhotovené, aby boli nielen trvácne, ale predovšetkým funkčné, prečo je aj napriek tomu, že hovoríme o prvkoch pre ľudí so zrakovým postihnutím, dôležitá ich farebnosť a pod. Pripravila som si množstvo ukážok správnych, ale aj nesprávnych riešení, s ktorými sa, žiaľ, v praxi stretávam pomerne často. Z môjho pohľadu bolo kľúčové, aby porozumeli tomu, že univerzálne navrhovanie sa netýka len priechodu pre chodcov, len parku, len zastávok MHD, ale je to filozofia, ak to tak môžem povedať, a že všetky prvky debarierizácie musia na seba nadväzovať. Upozorňovala som na to, že keď dochádza k rekonštrukcii nejakého miesta, musia sa poobzerať, aké prvky univerzálneho navrhovania sú v okolí využité, posúdiť ich správnosť a nadviazať na ne. Nezriedka sa stretávam s tým, že sa ma projektanti a architekti pýtajú, koľko nevidiacich asi tak tou trasou pôjde, resp. či vôbec nejaký. Je to dôkaz hlboko nepochopenej prístupnosti! Neustále im

opakujem, že človek so ZP má predsa takisto právo pohybovať sa samostatne po celom meste, nie len po vyhradených uliciach či priestranstvách!

Kto vlastne je človek so ZP, aké sú najčastejšie očné diagnózy a ako ovplyvňujú zorné pole, ostrosť videnia či vnímanie farieb, to boli niektoré z tém, ktoré predstavila Ivana Frčová. Čo ešte zahŕňala praktická časť školenia?

Prítomní si mohli nasadiť simulačné okuliare a na vlastné oči sa presvedčiť, či slabozraký človek môže rozoznať tvár okoloidúceho, či si dokáže prečítať odchody spojov na grafikone, či na bielej chodbe nájde biele dvere zasadené v bielej zárubni a pod. Jej prezentácia sa týkala toho, čo všetko predchádza momentu, keď sa človek so ZP vyberie niekam sám. Reč bola teda o bezplatných kurzoch priestorovej orientácie a samostatného pohybu, efektívnom využívaní zvyškov zraku alebo techník bielej palice. Priblížila im ale aj to, že inštruktor vlastne vytipuje najvhodnejšiu trasu, upozorní na najvhodnejšie orientačné body a línie, využívajúc predovšetkým hmat, sluch a zrak, ak je to čo i len trochu možné.

Ale ani v tomto prípade neostalo len pri slovách! Na parkovisku pred budovou sa účastníci rozdelili do dvojíc, pričom jedného sme klapkami premenili na nevidiaceho a druhý si skúšal techniky sprevádzania. Potom sme sa presunuli na železničnú stanicu Varín, kde mali možnosť skúsiť si, ako sa bielou palicou i nášľapom dajú identifikovať nielen umelé vodiace línie, ale aj iné zmeny povrchu, usilovali sa porozumieť logike ich usporiadania a tomu, ako človeku so ZP pomáhajú. Vnímajúc ozvenu, kráčali podchodmi, pridŕžajúc sa zábradlia, zostupovali a vystupovali po schodisku, prezerali si nápisy v braili i v latinke.

Po teórii nasledovala prax a architekti si mohli vyskúšať, aké je to byť nevidiacim i sprievodcom.

Ďalšia otázka sa vlastne kladie sama: Ako to, že to nevedia?

V legislatíve sú predsa prvky univerzálneho navrhovania ukotvené, skriptá s touto problematikou určite nie sú nedostatkovým tovarom, sama som ich zopár prelistovala.

Ťažko povedať. Niektoré univerzity už predmet univerzálne navrhovanie ponúkajú, ale nie som si istá, či ako povinný. Architekti a projektanti, ktorí sú už zabehnutí, zvyčajne poznajú vyhlášku stavebného zákona, resp. časti týkajúce sa sprístupňovania len povrhu. Alebo mi povedia: „Veď vo Zvolene je to tak už 15 rokov a nikomu to nevadí!“. Niekedy tomu neprípisujú takú dôležitosť. Predo mnou sa občas obhajujú tým, že toho jednoducho v projekte majú veľa. Ako argument to u mňa nikdy neprejde – keď dokážu myslieť na to, že obrubník treba znížiť, aby nepredstavoval bariéru pre ľudí pohybujúcich sa na vozíku či matky s detskými kočiarimi, musia vedieť aj to, že to chce kontrastný reliéf. A správny! Pretože oni nie vždy rozumejú tomu, prečo je napr. z nášho hľadiska neprípustné, aby bol signálny pás pred priechodom pre chodcov v 90-stupňovom uhle a nie v osi priechodu. Oni ako keby nerozumeli tomu, že nevidiaci podľa toho zistí, akým smerom sa má vybrať, a že ak to bude urobené zle, vojde priamo doprostred križovatky medzi autá. A práve preto som iniciovala to školenie! Lebo takto to architekti zle navrhnu, stavebný úrad zle odobrí, zhotoviteľ zle urobí a už potom niet tej sily, ktorá by ich donútila to opraviť.

Niektoré veci si treba jednoducho vyskúšať!

Aký je ideálny scenár?

Keby nás stavebný úrad zaradil do zoznamu tých subjektov, ktoré musia projektovú dokumentáciu skontrolovať a odobrať ešte na papieri, t. j. že by popri elektrárňach, vodárňach, hasičoch a ďalších vyše desiatich subjektoch musela k žiadosti o stavebné povolenie pridať svoju pečiatku aj únia. Predišlo by sa tým mnohým chybám a hádkam, dosť by sa aj ušetrilo, pretože dodatočné opravy sú nielenže nákladné, ale často ani niet toho, kto by to vlastne financoval. Oddelenie prevencie architektonických a dopravných bariér ÚNSS má odborníkov v Bratislave a v Košiciach a tam to funguje a stavebné úrady posielajú projektovú dokumentáciu na zhodnotenie automaticky, ja spolupracujem skôr s konkrétnymi stredoslovenskými mestami, veľmi dobrým partnerom v sprístupňovaní sú mi aj železnice, tie k tomu pristupujú naozaj zodpovedne. Ale verím, že týmto školením sa celková situácia zlepší, minimálne v tom, že architekti a projektanti budú od začiatku navrhovať riešenia, ktoré budú prístupné aj pre ľudí so ZP.

Máte nejaké spätné väzby?

Máme, pravdaže, a musím povedať, že mimoriadne pozitívne. Viackrát v dotazníkoch zaznievalo „vynikajúca úroveň“, „vysoká odbornosť“, „pútavý a zrozumiteľný výklad“, „ľudský prístup“, „primerané tempo reči“, „prehľadná prezentácia“, dokonca „predstihlo očakávania“. Videli sme, že ich to zaujalo, počas prestávky som si nestihla ani len vypiť kávu, čo ma nasilu odprevádzali do svojich kancelárií, rozprestierali na stoloch rozrobené dokumentácie a pýtali sa ma na to, či správne pochopili, ako to ktoré miesto navrhnúť. Už mi dokonca prišlo niekoľko mailov s projektmi – tak, ako vyzerali pôvodne, a ako ich na základe našich informácií prepracovali. Veľmi sa teším, že to padlo na úrodnú pôdu.

Spomínala si, že to bolo len úvodné školenie. Plánujete, alebo už aj pripravujete ďalšie? Na rovnakú tému?

Vyzerá to tak, že tamtamy nám nedovolia prestať, aj keby sme chceli (smiech). Už sa mi ozvali zo spoločnosti STRABAG Pozemné a inžinierske stavitelstvo, s. r. o., že by mali takisto záujem. Ale rady by sme šli aj ďalej. Na školení v Žiline sme sa venovali predovšetkým označovaniu verejných priestranstiev, samotní architekti a projektanti nás však prosili, aby sme im priblížili aj to, ako sprístupniť pre ľudí so ZP interiéry budov, tak uvidíme.

Tak držím palce a prajem veľa sily na boj za správnu vec!

Dušana Blašková

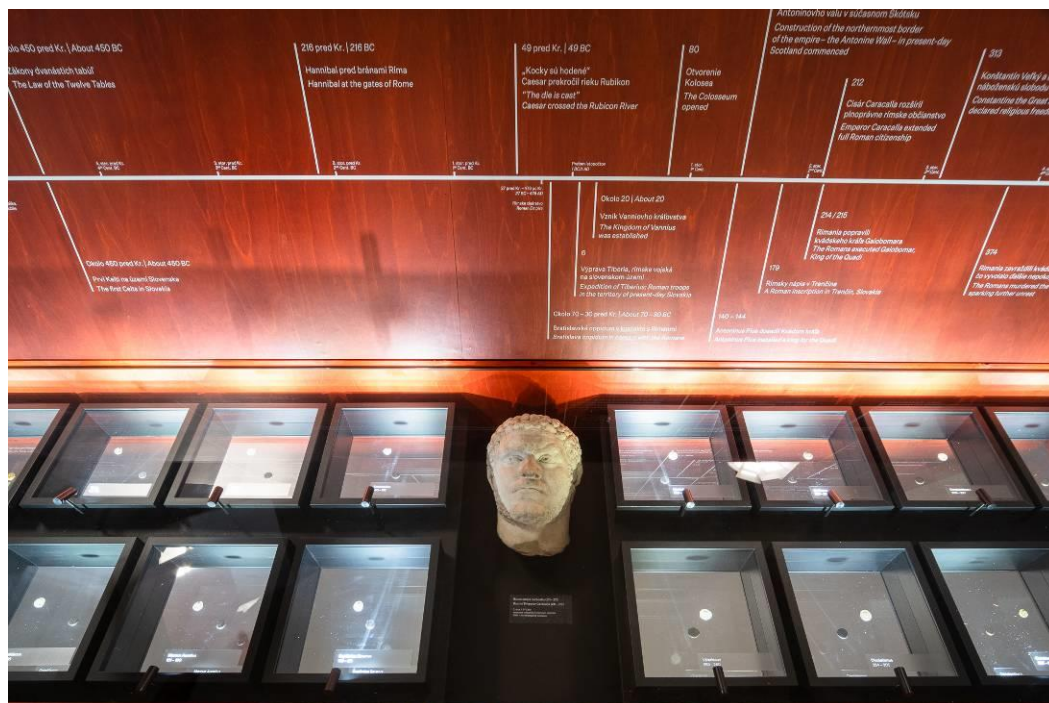

Vstaň a chod'

Rimania na dotyk

Píše sa rok 2019 a v komnatách Bratislavského hradu sa pozvoľna začínajú usídľovať Rimania. Pritiahli v početnom sprievode odborníkov, pod vedením Juraja Kucharíka a ich cieľom je podmaniť si územie i ľudí. Výpravnou výstavou predmetov zo zbierkových fondov domácich i zahraničných inštitúcií pripraviť odborný slovensko-anglický katalóg a napísať interaktívnu knihu pre žiakov a študentov. Plány sa plnia nad očakávanie, rok 2021 na hrade vypravádzajú vernisážou výstavy Rimania a Slovensko. Kroniky zachytávajú aj niekoľko individuálnych návštevníkov so zrakovým postihnutím a väčšiu skupinku nevidiacich a slabozrakých na čele s predsedom Krajskej rady ÚNSS Bratislava Jánom Cesnekom. A tým sa to celé začalo!

„Ja sám som tú skupinku po výstave sprevádzal a po ich odchode mi začalo vŕtať v hlave, že by sme to množstvo textového materiálu, ktoré máme, mohli sprístupniť aj im. Aspoň časť obrázkov by sa určite dala vyhotoviť v reliéfnej podobe a zároveň by sme tak mohli zúročiť už nadobudnuté skúsenosti – jednak som ja sám ešte ako múzejný pedagóg pracoval s deťmi a mládežou so zrakovým postihnutím, jednak sprístupňovanie výstav či ich častí nie sú pre nás na hrade ničím novým,“ rozhovoril sa Juraj Kucharík. „Na návštevníkov so zdravotným postihnutím sme pamätali napr. aj pri tvorbe koncepcie stálej expozície s názvom Dejiny Slovenska – Od praveku po Veľkú Moravu, kde sú viaceré stanoviská opatrené replikami, popisom v braili i QR kódmi s krátkymi videami v slovenskom posunkovom jazyku, mali sme tú česť hostiť výstavu približujúcu dielo Majstra Pavla z Levoče a inštalovali sme ju pri príležitosti vydania rovnomennej, skutočne reprezentatívnej knihy, pod ktorú sa podpísala levočská knižnica, pravidelne pripravujeme edukačné programy pre žiakov zo Spojenej školy internátnej zo Svrče, zúčastňujeme sa konferencií o sprístupňovaní umenia a kultúry... A tak, keď začiatkom roka 2023 výstava Rimania na Slovensku oficiálne skončila, začal som sa obzerať po možnostiach, ako pretaviť svoj nápad v čin.“

Spomienka na výstavu Rimania na Slovensku

Zdroj: SNM

Odborný, 340-stranový slovensko-anglický katalóg hovoril o špecifickom postavení dnešného Slovenska, ktoré sa nachádzalo v susedstve Rímskej ríše a z malej časti bolo jej priamou súčasťou, bol pomerne úzko profilovaný, a preto by zrejme oslovil len úzky okruh čitateľov, čo potvrdzoval aj záujem širokej verejnosti, ktorá v obchode SNM siahala skôr po interaktívnej knižke. Primárne bola síce určená žiakom a študentom, ale populárno-náučný štýl, akým bola napísaná, a široké pojetie témy lákalo aj dospelých. A tak sa Juraj Kucharík rozhodol, že podkladom publikácie, ktorú chcel pre nevidiacich a slabozrakých pripraviť, bude práve ona. V priebehu roka 2023 začal premýšľať nad jej štruktúrou, zhromažďovať kontakty, uzatvárať partnerstvá a hľadať potrebné zdroje. Napokon sa to všetko podarilo a v marci tohto roku vyšla vďaka finančnej podpore Ministerstva kultúry SR publikácia Rimania na dotyk – Dejiny, spoločnosť, kultúra, ktorú vydalo Slovenské národné múzeum (SNM) v spolupráci so Slovenskou knižnicou pre nevidiacich Mateja Hrebendu v Levoči.

Na jej stránkach sa môžete vrátiť do doby kráľovskej, doby republiky i doby rímskeho cisárstva, zoznámiť sa s najvýznamnejšími rímskymi vladármi či prežiť kľúčové dejinné udalosti. Nasledujú kapitoly z každodenného života: o rímskej spoločnosti, bývaní, architektúre, umení a kultúre, obchodovaní, vojenstve a pod., na záver sa venuje pozornosť Slovensku v dobe rímskej.

Rimania na dotyk – Dejiny, spoločnosť, kultúra

Zdroj: SNM

Je pochopiteľné, že zmena adresáta na nevidiacich a slabozrakých si vyžiadala zmenu formy – tak textov, ako aj obrázkov. Bolo však ešte niečo, čo chcelo úpravu?

„Áno, jazyk,“ reaguje Juraj Kucharík. „Populárno-náučný štýl ostal, ale mal som na pamäti, že publikácia sa môže dostať do rúk aj ľuďom, ktorí nikdy nevideli a dosiaľ nemali možnosť prezrieť si predmety, o ktorých bude reč, alebo slabozrakým, ktorí síce v múzeu pri vitríne stáli, ale nedostatočné svetlo, odlesk skla, veľkosť exponátu či čokoľvek iné im znemožnilo dozvedieť sa o ňom niečo viac. Kniha mala pedagogického recenzenta, a to Janku Hutťanovú zo SNM a dvoch špecializovaných recenzentov – z ÚNSS Vás a zo školy na Svrčej nám pomohol Vladimír Cintula. Vy dvaja ste ma upozornili na potrebu upraviť niektoré možno abstraktné pojmy, ktoré by nemuseli byť dostatočne zrozumiteľné, zvlášť pre nevidiace deti. Pokiaľ ide o reliéfne obrázky, uvedomoval som si, že každý z nich musím doplniť popisom a upozorniť na niektoré zaujímavé detaily. Popisy som sa snažil štandardizovať, preto prvá informácia vždy pomenúva samotný predmet a za ňou nasleduje akoby inštrukcia, ako pri prezeraní postupovať.“

Reliéfnej podoby sa dočkala aj busta cisára Caracallu, ktorá patrí medzi najvzácnejšie exponáty SNM z doby rímskej.

Zdroj: SNM

Keď sa knižka sama číta. Dokonca nahlas!

Publikácia Rimania na dotyk pozostáva celkovo z trinástich kapitol, pričom 10 z nich je nosných. Základné informácie si môžete prečítať vo zväčšenej čiernotlačí aj v braillovom písme, témy, ktoré si našli svoje miesto v podkapitolách, zas vypočuť. Alebo vďaka priloženému CD-čku, alebo prostredníctvom QR kódov.

„Textom prepožičal svoj hlas Igor Šabek a, úprimne poviem, som s tým veľmi spokojný. Jedným dychom ale ďakujem aj Magdaléne Gajdošovej, kolegyni zo SNM, ktorá robila jazykovú korektúru a niektoré moje dlhokánske súvetia premenila na kratšie vety, vďaka čomu sa poslucháč v nahrávke nestratí,“ hovorí s úsmevom Juraj Kucharík. „Od začiatku bol plán dať čitateľom obe možnosti – staršia generácia ľudí nemusí vedieť používať QR kódy a siahne rovno po CD-čku, ale zísť sa môže aj mladším. QR kódy totiž odkazujú na úložisko SNM, ale človek nikdy nevie – technika býva náladová. Ďalšou „poistkou“ je možnosť stiahnuť si po načítaní audio priamo do mobilu.“

QR kódy sa síce nenachádzajú v reliéfnom rámčeku, ale určite nebudete mať problém ich nájsť. V úvodnej kapitolke sú totiž inštrukcie, ako s knižkou pracovať, a z nich sa všetko dozviete – ak sa na danej strane nachádza len jeden, situovaný je v hornom rohu, ak sú dva, treba ich hľadať hore aj dole. Koľko ich je, sa dočítate priamo v texte konkrétnej kapitoly. Nedalo mi

a u pána Kucharíka som zisťovala aj to, či budú nahrávky dostupné akémukoľvek surferovi, keďže budú na webe SNM.

„Nie, schovali sme ich. Vypočuť si ich bude môcť len ten, kto má v rukách knižku Rimania na dotyk a načíta si ich prostredníctvom mobilu. Ale dôverne vám môžem povedať, že SKN Mateja Hrebendu v Levoči uvažuje o tom, že by publikáciu vydala ako zvukovú knihu, takže sa nám okruh čitateľov výrazne rozšíri. Je to síce hudba budúcnosti, ale keďže partitúra je hotová, možno nie až tak vzdialenej.“

Výrobe reliéfnych obrázkov predchádza výroba matrice

Zdroj: SNM

Obrázky odkrývajú pýchy depozitárov slovenských múzeí

Pri tvorbe katalógu Rímania na Slovensku sa podarilo zhromaždiť množstvo fotografií v naozaj špičkovej kvalite, preto sa od pracovnej tézy, že sa budú predmety kresliť, upustilo. Jednotlivé exponáty sa z fotografií akoby vyrezali, aby sa pre slabozrakých eliminovalo rušivé pozadie, zachovala sa farebnosť a tento obrázok sa prekryl reliéfom. V publikácii Rímania na dotyk si môžete prezrieť celkovo 14 exponátov, ktoré sú súčasťou zbierkového fondu SNM – Historického múzea, SNM – Archeologického múzea, Múzea mesta Bratislavy a Podunajského múzea v Komárne. Slovo opäť odovzdávam Jurajovi Kucharíkovi.

„Priznám sa, že pôvodne som mal trochu inú predstavu, ale napokon som rád, že sa to takto vyvíjalo. Dodnes najväčší amfiteáter na svete, ako i mnohé iné nápady museli bokom, reliéfnej podoby sa totiž dočkali predmety, ktoré patria k najvýznamnejším pamiatkam, aké sa podarilo získať počas archeologických výskumov na území Slovenska. Legendu o založení Ríma napr. reprezentuje minca zo 4. storočia, na ktorej je zobrazený známy motív vlčice, dojčiacej dvojčatá Romula a Réma, najdúchov z dreveného koryta, plaviaceho sa dolu prúdom rieky Tiber. V rímskej kultúre to bol častý a veľmi obľúbený motív a som rád, že sa nám s kolegom numizmatikom podarilo v našich zbierkach nájsť tento vzácny exponát.“

Kapitolu o fungovaní rímskej spoločnosti uzatvára obrázok náhrobku s vyobrazením celej rodiny, ktorý dnes uchováva múzeum v Komárne, stránky venované obchodu spestrila soška boha Merkúra, pamiatky, ktorá sa našla v Ivanke pri Dunaji, a amfora, typická nádoba na prepravu tekutých tovarov (predovšetkým vína a olivového oleja). Konkrétne túto získali archeológovia z náleziska v Gerulate a pozoruhodná je aj tým, že sa na nej zachoval nápis o vynikajúcich olivách, dnes by sme povedali reklamný slogan. Z bratislavských Rusoviec však pochádza aj typický rímsky meč, tzv. gladius, nádoba v podobe ženskej postavy či bronzová spona, vďaka ktorej možno spoznať niekdajšie rímske „módne trendy“, z okolia obce Iža zas mimoriadne vzácny medailón cisárovnej Faustiny mladšej, ktorý alegorickým spôsobom vyobrazuje jej rozlúčku s manželom Marcom Aureliom pred odchodom do bojov počas markomanských vojen.

Soška boha Merkúra sa našla v Ivanke pri Dunaji

Zdroj: SNM

„Z čoho mám ale mimoriadnu radosť, je busta cisára Caracallu, ktorá predstavuje jeden z najvzácnejších exponátov SNM z doby rímskej,“ listuje ďalej v knižke jej autor. „Za pozornosť stojí z viacerých dôvodov, jedným z nich je to, že zväčša býva uložená v depozitári. Vystavuje sa skutočne zriedkavo. Matúšovi Vaculovi, autorovi všetkých reliéfnych obrázkov v publikácii, sa podarilo cisára vykresliť naozaj detailne – kučeravé vlasy, brada, ktorú, mimochodom, Rimania nosia až od 2. storočia, zvráskavené čelo, ktorým sa na jeho podobizniach zvyčajne zdôrazňuje prísny panovnícky pohľad. Nevidiaci a slabozrakí si ale budú môcť prezrieť aj typický pôdorys rímskeho domu a typickú mozaikovú podlahu z rozetiek. Predlohou tohto obrázka je podlaha z 1. storočia pred n. l., ktorú archeológovia odkryli na rímskej architektúre pod Bratislavským hradom.“

Lepšie raz vidieť, ako stokrát počuť

Keďže vydavateľom publikácie Rimania na dotyk je SNM, prezenčnému štúdiu sa budete môcť oddať vo vybraných organizačných zložkách a, pravdaže, v múzeách, ktoré na tvorbu obrazovej časti zapožičali pamiatky zo svojho zbierkového fondu. Prelisťovať si ju však budete môcť aj v SKN Mateja Hrebendu v Levoči, v SNM v Martine, v základných školách pre deti so

zrakovým postihnutím v Bratislave a v Levoči, jeden exemplár dostalo do daru aj KS ÚNSS Bratislava. V prípade, že máte záujem obohatiť o tento výnimočný kus svoju súkromnú knižnicu, môžete si ho objednať cez [e-shop SNM](#) a [SKN Mateja Hrebendu v Levoči](#). Limitovaný počet bude k dispozícii za 99 eur, po vypredaní týchto zásob bude publikácia predávaná za výrobnú cenu 159 eur.

Jeden exemplár publikácie na vás čaká aj na KS UNSS Bratislava. Osobne nám ho priniesol jej autor Juraj Kucharík a jej pedagogická recenzentka Jana Hutťanová.

Publikácia vznikla vďaka finančnej podpore Ministerstva kultúry SR.

Dušana Blašková

DÚHA

DÚHA – Časopis pre nevidiacich a slabozrakých občanov so sociálnym zameraním

Periodicita: dvojmesačník

Vydavateľ: Únia nevidiacich a slabozrakých Slovenska, Sekulská 1, 842 50 Bratislava

IČO: 00683876

ISSN 1339-1755

Redakcia: Dušana Blašková, Eliška Fričovská

Zostavila: Dušana Blašková

Jazyková korektúra: Michaela Hajduková

Fotografie, pri ktorých nie je uvedený zdroj, sú z archívu ÚNSS.

Grafika a tlač: Starion, s. r. o.

Registrácia: Ministerstvo kultúry SR, EV 4496/11

Príspevky posielajte písomne na adresu Úradu ÚNSS, Sekulská 1, 841 04 Bratislava alebo e-mailom na: duha@unss.sk.

Uzávierka nasledujúceho čísla: 31. mája 2024

Realizované s finančnou podporou Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky